

Entrevista a Ramon Tort

Responsable Taller de Maquetes. ETSAB

La creació del taller de maquetes de l'ETSAB prové de la iniciativa d'en Fernando Ramos en fer-se càrrec de la direcció de l'escola. En aquell moment se'ns va demanar que féssim una proposta de funcionament i un estudi de costos i viabilitat econòmica. Al cap d'un temps, en Santiago Roqueta va proposar-nos posar en funcionament el taller, al menys fins a la formació d'un equip que se'n pogués fer càrrec. Disposàvem, per això, de la planta sotan -2. Al setembre, ja amb en Roqueta de director, l'escola va canviar l'ús de la planta soterrani -1, habilitant-la per a taller, arxiu, aules i altres usos, permetent que nosaltres i en Juan Pablo Marín, que s'havia incorporat a l'equip recentment, ocupéssim l'espai i poséssim el taller en funcionament.

Som un taller que es dedica a la construcció de maquetes, prototips, models, muntatge d'exposicions i manipulació des de l'any 1971. A partir del 1986 en que es va incorporar en David Colominas el taller es va consolidar, evolucionant cap a la incorporació de tecnologies de CAD-CAM aplicades de forma absolutament innovadora a la construcció de maquetes, el que va permetre la reducció de costos i, en definitiva, la transformació radical de les tècniques pròpies de l'ofici cap a la seva viabilitat.

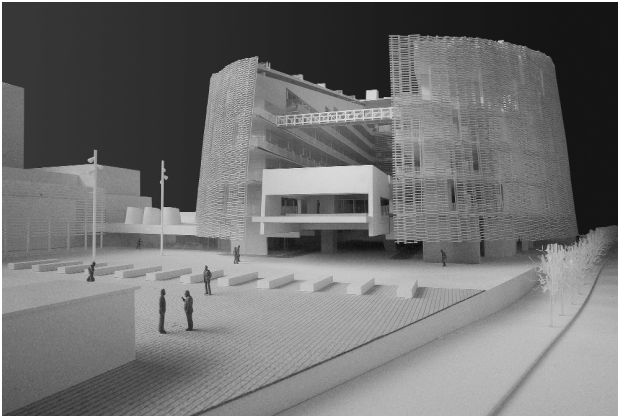
El nostre projecte partia de la base de que era impossible que el taller servís per fer-hi totes les maquetes que es construïen a l'escola, per tant, la nostra feina havia de consistir bàsicament en donar assessorament tècnic, sense entrar en aspectes formals i, en segon terme, podríem facilitar eines i materials per tal d'agilitzar-ne el procés i aconseguir que la dedicació a la construcció de la maqueta no superés el temps de redacció del projecte.

En el decurs del primer any varem anar ajustant aspectes de funcionament, adequant-nos a la demanda real que molt aviat va superar de llarg les previsions. En aquest període va sorgir el

debat de si la maqueta havia de ser equiparada a un crèdit (puntuable o no) i això va donar lloc a dues opcions de funcionament del taller dins de l'escola; per una banda en J. P. Marín que defensava aquesta opció, i nosaltres, que creïem que el taller estava orientant-se en la direcció adequada i calia ampliar l'oferta, en el sentit de no limitar-ne ni l'horari ni l'accés, i habilitant nous assessors i maquinària. Això topava amb el pressupost, que només donava i dóna per la cessió de l'espai i el consum elèctric, i per tant calia trobar la fórmula per l'autofinanciació, ja que estava clar que ni l'escola ni l'UPC disposaven de recursos per fer front a cap més forma de contractació que la prestació de serveis a canvi de l'ús puntual de l'espai per a encàrrecs privats.

Aquest va ser l'esquema de funcionament que ha acabat consolidant-se, si bé la manca d'espai d'ençà del trasllat al pavelló prefabricat, agreujat per l'incrementa d'usuaris, ha acabat fent impossible que construïm a dins de l'espai cap encàrrec, i per tant de fet el taller està en fallida tècnica i més, quan últimament l'UPC ha retirat el servei de neteja, justament quan acabàvem de dotar-lo amb: tres màquines més d'ús lliure, un nou canó de làser i un sistema d'aspiració de pols. Només l'encàrrec d'una exposició ha permès continuar un temps més, però està clar que caldrà reajustar els termes de la col·laboració.

El taller satisfà, per una banda, les necessitats d'estudiants de l'UPC, majoritàriament d'Arquitectura, Arquitectura del Vallès, d'Enginyers, Belles Arts, Aparelladors i esporàdicament (de fet no hi ha un control sistemàtic), Eina i Massana. Per altra banda, el taller prepara sota comanda, d'acord amb diversos departaments els protocols, materials i les eines per crèdits específics i en fa el seguiment i, si cal, prolonga l'horari habitual. Al mateix temps intervé en el subministre de materials verges o manufac-

Parc de Recerca Biomèdica. Visió de l'accés principal. Imatge Arxiu Taller Tort i Arnau, ETSAB.

Intervenció a la Plaça Sant Miquel. Visió des de l'Ajuntament de Barcelona. Imatge Arxiu Taller Tort i Arnau, ETSAB.

turats per a diverses activitats, com exposicions i muntatges de l'escola i d'altres (els últims encàrrecs han estat peces per l'exposició: «Imatges del cos —el museu reinterpretat» de Robert Wilson al museu Barbier Müller; la ja esmentada exposició de treballs del departament d'expressió gràfica de l'ETSAB; el subministra de les maquetes i infraestructura íntegra de l'exposició «Los Angeles: 10 paradigmas» del COAC. També assessora entitats i institucions externes i diversos equips professionals.

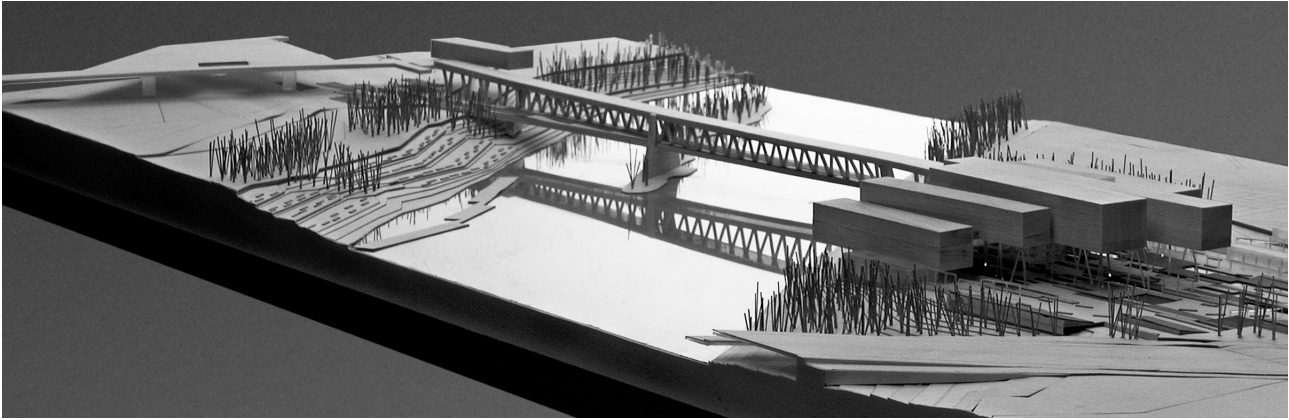
Al nostre entendre, en primer lloc, la maqueta ha de tenir en l'àmbit pedagògic, més la condició d'eina útil per a la gènesi i l'evolució del projecte (sigui quin sigui) que la d'objecte singular i, en segon lloc, pot constituir una síntesi avaluable del treball o de l'exercici analític, però mai hauria de suposar un valor afegit al projecte en sí, ja que en tal cas estaríem fent intervenir de manera inapropiada l'habilitat manual en la qualificació del treball.

Està clar que el dia a dia no permet de cap de les maneres experimentar gaire des del taller de l'escola. Altra cosa és la feina que fem des del nostre taller professional que evidentment acabem en part revertint a l'àmbit de l'ETSAB, com tot el relacionat amb el CAM, que ara ja és d'ús comú a l'escola, o bé les tècniques de modelat per estereolitografia, encara no assequibles.

Pel que fa a les tècniques més tradicionals i provades, a l'escola subsisteixen (i que durin) les estretament relacionades amb el «cutter» i el «paralex» com a estris, i amb el cartró-pluma el «cartomat» i la balsa com a materials de referència en la construcció *amateur*, sense oblidar el cartró ondulat reciclat de caixes d'embalatge o les llaunes de refresc per citar dos materials a l'abast de tothom.

L'encàrrec més difícil de satisfer ha estat sens dubtes la creació i el manteniment del propi taller de l'escola: cap de les set mil sis-cents i pico maquetes o peces i muntatges ha suposat ni de lluny una despesa comparable en cap sentit .

A grans trets, la història seria la següent. De 1966 fins a 1971, mentre estudiava i treballava a l'estudi del meu pare fent de tot —des de tallar còpies fins a prendre mesures— i des de delinear a construir maquetes de treball de papiroflèxia, em van proposar de fer una maqueta industrial (al marge del despatx) que havia d'anar a una fira que es deia «Hogarhotel». Aquesta maqueta en va portar un altra i una altra i així fins ara, que som

Intervencions interurbanas. Imatge Arxiu Taller Tort i Arnau, ETSAB.

17 persones. Pel camí hem treballat amb desenes d'arquitectes, des d'en Sert fins a Siza, Bru, Artigues–Sanabria, Bach i Mora, Espinet, MBM, Brullet, Pineda, Barba, Fiol, Garcés, Julià, Pei, Isozaki, Gascón, Càceres, Arias, Correa, Batlle i Roig, Cantallops, Clos, Llop, Margarit, Foster, Buixadé, Calafell, Giró, Dols, etc. A més de maquetes «d'immobiliària», maquetes industrials i històriques, objectes, models, prototips de disseny industrial, escenografia a peces per a un final de carrera per ahir, etc. La memòria gràfica coincideix bastant amb les peces clau del catàleg de l'arquitectura i l'urbanisme d'aquest país dels últims 30 anys.

L'arquitecte no és una figura constant excepte quan el treball no és seu. Quan ell és l'autor del projecte, rara vegada es desfà del llast que suposa la tensió derivada de l'acte de la creació, en general te «un problema» i necessita una maqueta, si no, no. Això sovint condiona en excés el resultat.

Un arquitecte? Impossible, Wrigth, Aalto, Le Corbusier, Siza, Koolhaas... com parar. Un «arquitecte client» (o mestre?) tampoc: Bonell, Llinàs, Donato...

Una maqueta? (objecte) La de New York a l'exposició «Cantonades» del Fòrum.

Una maqueta nostra? potser el PGM de Toledo o el Parc de Recerca Biomèdica.

Fira Barcelona 2006. Imatge Arxiu Taller Tort i Arnau, ETSAB.